РЕЗОЛЮЦИЯ (ЕС) 2022/1835 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

от 4 май 2022 година,

съдържаща забележките, които са неразделна част от решението за освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета на съвместното предприятие Shift2Rail ((понастоящем съвместното предприятие „Европейски железопътен транспорт“) за финансовата 2020 година

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ,

— като взе предвид своето решение за освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета на съвместното предприятие Shift2Rail за финансовата 2020 година,

— като взе предвид член 100 от и приложение V към своя Правилник за дейността,

— като взе предвид становището на комисията по транспорт и туризъм,

— като взе предвид доклада на комисията по бюджетен контрол (A9-0069/2022),

А. като има предвид, че съвместното предприятие Shift2Rail („съвместното предприятие“) беше създадено през юни 2014 г. за период от 10 години с Регламент (ЕС) № 642/2014 на Съвета ([1]);

Б. като има предвид, че членовете учредители на съвместното предприятие са Съюзът, представляван от Комисията, и партньори от железопътния сектор (основни заинтересовани страни, в т.ч. производители на железопътно оборудване, железопътни дружества, управители на инфраструктури и изследователски центрове), като е предвидена възможност за участие в съвместното предприятие от други субекти като асоциирани членове; като има предвид, че вноските на членовете, различни от Съюза, не следва да се ограничават единствено до покриване на административните разходи и до необходимото съфинансиране за осъществяване на научноизследователски и иновационни дейности, те следва да се отнасят и до допълнителните дейности;

В. като има предвид, че основните цели на съвместното предприятие са да допринася за изграждането на единно европейско железопътно пространство и да повишава привлекателността, конкурентоспособността, устойчивостта и интеграцията на европейската железопътна система, като улеснява, наред с другото, преминаването от автомобилен и въздушен към железопътен транспорт;

Г. като има предвид, че съвместното предприятие започна своята самостоятелна дейност през май 2016 г.;

Общи положения

1. отбелязва въз основа на доклада на Сметната палата („Палатата“) относно годишните отчети на съвместното предприятие за финансовата 2020 година („докладът на Палатата“), че годишните отчети дават вярна представа във всички съществени аспекти за неговото финансово състояние към 31 декември 2020 г., за резултатите от неговата дейност, паричните потоци и промените в нетните активи за приключилата на тази дата финансова година, в съответствие с разпоредбите на Финансовия регламент на съвместното предприятие и счетоводните правила, приети от отговорния счетоводител на Комисията; отбелязва освен това въз основа на доклада на Палатата, че операциите, свързани с отчетите, са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти;

2. отбелязва, че за предвидения от регламента период, максималният размер на вноската на Съюза за дейностите на съвместно предприятие възлиза на 450 000 000 EUR, включително вноски на EACT, и се финансира по програма „Хоризонт 2020“; отбелязва, че всички членове на съвместното предприятие различни от Съюза (промишлената група) трябва да внасят средства в общ размер на най-малко 470 000 000 EUR, които се състоят от най-малко 350 000 000 EUR за оперативните дейности на съвместното предприятие, както и най-малко 120 000 000 EUR непарични вноски за допълнителните дейности на съвместното предприятие;

3. отбелязва, че общо над 400 публични и частни субекта, представляващи железопътния сектор, участват в научноизследователските и иновационни дейности на съвместното предприятие; отбелязва освен това, че през 2020 г. се е увеличило сътрудничеството в държавите членки, както и с международните партньори, като например чрез подписване на меморандум за разбирателство с баския регион, с канадския консорциум за научни изследвания и иновации в областта на градските превози и с постоянния секретариат на транспортната общност през 2020 г.;

([1]) Регламент (ЕС) № 642/2014 на Съвета от 16 юни 2014 година за създаването на съвместно предприятие Shift2Rail (ОВ L 177, 17.6.2014 г., стр. 9).

Бюджетно и финансово управление

4. отбелязва, че окончателният бюджет за 2020 г. – включително неусвоени бюджетни кредити, пренесени от предходни години, целеви приходи и преразпределени бюджетни кредити за следващата година – включва бюджетни кредити за поети задължения в размер на 89 711 000 EUR и бюджетни кредити за плащания в размер на 80 289 000 EUR; отбелязва, че през 2020 г. степента на усвояване на наличните бюджетни кредити за поети задължения и за плащания е била съответно 94 % и 76 %;

5. отбелязва, че наличният активен бюджет на съвместното предприятие по програмата „Хоризонт 2020“ за 2020 г. е бил в размер на 84 081 000 EUR бюджетни кредити за поети задължения и 75 779 000 EUR бюджетни кредити за плащания; отбелязва освен това въз основа на доклада на Палатата, че към края на 2020 г. съвместното предприятие е изпълнило съответно 100 % от бюджетните кредити за поети задължения и 80 % от бюджетните кредити за плащания, налични за проекти по „Хоризонт 2020“; отбелязва, че степента на изпълнение на бюджетните кредити за оперативни плащания е намаляла в сравнение с 2019 г. (88 %), тъй като едно споразумение за отпускане на безвъзмездни средства, сключено в рамките на поканата за представяне на предложения през 2020 г., не е могло да бъде подписано до края на 2020 г., а свързаното с него авансово плащане съответно е трябвало да бъде забавено;

6. отбелязва, че в края на 2020 г. общият валидиран размер на вноската на частните членове е бил 131 181 000 EUR, което включва паричен елемент в размер на общо 9 238 000 EUR, валидирани непарични вноски в размер на 121 942 000 EUR и допълнително непарична вноска за допълнителни дейности, възлизаща общо на 204 806 156 EUR (към 31 януари 2021 г.), в сравнение с паричната вноска на Съюза, възлизаща общо на 297 741 000 EUR (към края на 2020 г.);

7. отбелязва, че в различните съвместни предприятия съществуват различни процедури по отношение на изчисляването на непаричните вноски и призовава за тяхното хармонизиране;

Резултати от изпълнението

8. отбелязва, че през юли 2020 г. управителният съвет на съвместното предприятие е избрал за финансиране 19 предложения в резултат на стартиралата през януари 2020 г. покана за представяне на предложения въз основа на изменения годишен работен план за 2020 г.; отбелязва, че през 2020 г. са били сключени 19 договора за отпускане на безвъзмездни средства на обща стойност приблизително 147 700 000 EUR, като 18 от тях са били подписани; отбелязва, че по искане на консорциума, като е отчетена нуждата от реорганизация на отпуснатите по проектите средства между работните пакети, подписването на едно споразумение за отпускане на безвъзмездни средства е било отложено за 2021 г.; отбелязва, че общо 242 участници, от които 29 % са били представлявани от малки и средни предприятия (МСП) в открити покани за представяне на предложения, са били одобрени за финансиране по 19-те теми, свързани с научни изследвания и иновации, в рамките на поканата за представяне на предложения от 2020 г., като заявленията са били подадени от участници от 30 държави, от които за финансиране са били одобрени 19 държави членки и 3 държави, асоциирани към рамковата програма „Хоризонт 2020“;

9. приветства предприетите от предприятието мерки за ограничаване на забавянето на проектите вследствие на кризата с COVID-19; отбелязва, че поради кризата с COVID-19 някои от първоначално предвидените за годината плащания станаха дължими едва през 2021 г.; отбелязва във връзка с това, че съвместното предприятие е използвало дял 4 от своя бюджет в съответствие с финансовите си правила;

10. отбелязва, че в края на 2020 г. са били в ход 72 проекта (36 покани за членове и 36 открити покани): 55 проекта са били разпределени по 5-те програми за иновации, 9 проекта за междусекторни дейности и 8 проекта – по програма за иновации X;

11. отбелязва, че съвместното предприятие използва общите ключови показатели за ефективност (КПЕ) за „Хоризонт 2020“ и за междусекторните въпроси, както и ключови показатели за ефективност, специфични за съвместното предприятие, като например за ефективността на системата за железопътен транспорт; отбелязва, че през 2020 г. съвместното предприятие е продължило работата си по следващото издание на модела за прогнозиране на въздействието на Shift2Rail до 2030 г., който е резултат от актуализацията на входящите данни от различните проекти и технологични демонстрационни системи;

12. приветства факта, че от 2018 г. насам съвместното предприятие докладва относно своя принос за постигането на целите на ООН за устойчиво развитие, и по-специално относно приноса си за намаляване на разходите за целия жизнен цикъл на железопътния транспорт;

13. отбелязва, че до края на 2020 г. програмата Shift2Rail е достигнала ключови етапни цели по отношение на изпълнението, тъй като почти всички ресурси на съвместното предприятие са отпуснати за дейности по програмата Shift2Rail, като почти 60 % от програмата Shift2Rail е реализирана с оглед на постигането на планираните за приключване през 2023 г. оперативни демонстрации TRL6/7;

14. отбелязва, че според оценки общата стойност на дейностите, извършени през 2020 г., възлиза на 119,4 милиона евро (от които 110,3 милиона евро са предоставени от членове, различни от Съюза);

15. отбелязва, че сегашните дейности на съвместното предприятие напредват към своите демонстрации през 2022 и 2023 г., като това ще гарантира правилното постепенно приключване и започване на двете програми в съвместното предприятие „Европейски железопътен транспорт“, което е правоприемник на Shift2Rail; отбелязва, че технологичните демонстрационни системи на съвместното предприятие са градивните елементи на една по-системна железопътна трансформация, която в стратегически план се ръководи от Европейския зелен пакт на Комисията, Програмата за цифровизация, а напоследък и от Стратегията за устойчива и интелигентна мобилност; отбелязва, че през пролетта на 2020 г. съвместното предприятие продължи да подкрепя разработването на документ на високо равнище относно правоприемника на Shift2Rail – съвместното предприятие „Европейски железопътен транспорт“, като след представянето на първата версия на документа на високо равнище през декември 2019 г. съвместното предприятие е продължило координацията на различните входящи данни през първата половина на 2020 г.; отбелязва, че през август 2020 г. Комисията е публикувала поканата си до субекти за заявяване на интерес да станат учредители на съвместното предприятие „Европейски железопътен транспорт“;

16. насърчава предприятието да разработва, интегрира, демонстрира и валидира иновативни технологии и решения, за да се премахнат оставащите технически пречки, които възпрепятстват железопътния сектор по отношение на оперативната съвместимост, изпълнението на продуктите и ефикасността, както и да намали отрицателните външни ефекти в тясно сътрудничество със заинтересованите страни от цялата верига за създаване на стойност в железопътния сектор, по-специално МСП, научноизследователските и технологичните центрове и университетите;

17. изтъква необходимостта да се развият допълнително полезните взаимодействия между новото партньорство и съществуващите механизми за финансиране и да се използват пълноценно възможностите за програми и проекти, финансирани в рамките на програми на Съюза като механизма за свързване на Европа, плана „Цифрова Европа“, Европейския фонд за регионално развитие и Кохезионния фонд, както и InvestEU;

18. отбелязва, че в годишния отчет за дейността за 2020 г. на съвместното предприятие относно баланса между половете по отношение на показателите за мониторинг на „Хоризонт 2020“ за същата година съвместното предприятие е имало същия процент на жени в управителния съвет като миналата година, а именно 16 %, докато те са съставлявали 33 % от представителите на съвместното предприятие и 33 % от научния комитет; изразява съжаление, че данните за жените са същите в сравнение с предходната 2019 година;

19. отбелязва със загриженост предизвикателствата за служителите, свързани с пандемията от COVID-19; приветства факта, че предприятието е провело за първи път проучване на персонала и че е изготвен план за действие, който включва създаването на „програма за обучение за благосъстояние“, която да предоставя подкрепа за персонала по време на пандемията от COVID-19; изисква от ръководството да гарантира наличието на подходящи структури за подкрепа на психологическото благосъстояние на персонала;

Персонал и обществени поръчки

20. отбелязва, че на 31 декември 2020 г., предвид назначаването по изключение на нает на временен договор служител, който да замени срочно нает служител, са били заети 24 щатни бройки, от които 2 командировани национални експерти, 5 срочно наети служители и 16 договорно наети служители съгласно щатното разписание; отбелязва, че за първата година съвместното предприятие е извършило анкета сред персонала с цел измерване на неговата ангажираност и наблюдение на степента, в която предварително определената рамка за вътрешен контрол на съвместното предприятие вече присъства в поведението на персонала;

21. отбелязва, че през 2020 г. в интерес на доброто финансово управление и във възможно най-голяма степен съвместното предприятие е използвало споразумения за нивото на обслужване със съответните служби на Комисията и агенции на Съюза (ИКТ, обучение, ведомост за заплати, командировки, възстановяване на разходи на експерти, временен персонал и др.) и е участвало в междуинституционални рамкови договори (напр. ИТ, одит, офис обзавеждане, застраховки, услуги в областта на човешките ресурси), като е подписало меморандуми за разбирателство, и че освен това съвместното предприятие е ръководило или участвало в рамкови договори между съвместните предприятия (напр. услуги в областта на информационните технологии и защитата на данните), също с цел засилване на полезните взаимодействия; отбелязва освен това, че през 2020 г. съвместното предприятие е стартирало първата си покана за представяне на предложения за награда в рамките на „Хоризонт 2020“;

Вътрешен одит

22. отбелязва, че през 2019 г. службата за вътрешен одит е извършила одит на процеса на отпускане на безвъзмездни средства и че през 2020 г. съвместното предприятие е предприело мерки за изпълнение на четирите важни препоръки, които са били отправени от одиторите; отбелязва освен това, че през октомври 2020 г. службата за вътрешен одит е потвърдила въз основа на предоставената допълнителна документация, че счита първите три препоръки за изпълнени и че през януари 2021 г. е счела всички препоръки за изпълнени;

23. отбелязва освен това, че през 2020 г. службата за вътрешен одит е извършила задълбочена оценка на риска в съвместното предприятие с оглед на изготвянето на нов стратегически план за вътрешен одит, обхващащ периода 2021—2023 г.;

Вътрешен контрол

24. отбелязва въз основа на доклада на Палатата, че през 2020 г. съвместното предприятие е въвело надеждни процедури за предварителен контрол на базата на финансови и оперативни документални проверки и че съвместното предприятие е приложило рамката за вътрешен контрол (РВК) на Комисията, която се основава на 17 принципа за вътрешен контрол; отбелязва освен това, че за годишната самооценка и мониторинг на ефективността на контролните дейности, изисквани от РВК, съвместното предприятие е разработило подходящи показатели за всички принципи за вътрешен контрол и свързаните с тях характеристики;

25. отбелязва, че с Решение № 7/2018 на управителния съвет за приемане на правилата за предотвратяване и управление на конфликти на интереси, приложими за органите на съвместното предприятие, се изисква актуалните автобиографии и декларации за конфликт на интереси на членовете на управителния съвет да бъдат публикувани на уебсайта на съвместното предприятие; отбелязва въз основа на доклада на Палатата, че тъй като само няколко членове на управителния съвет са подали надлежно тази информация, до края на 2020 г. не е могла да бъде публикувана нито една декларация за конфликт на интереси и са публикувани само половината от автобиографиите; отбелязва въз основа на информация от съвместното предприятие, че то няколко пъти е напомняло на членовете на управителния съвет да подадат липсващите декларации за конфликт на интереси, че през юни 2021 г. 28 % от автобиографиите и декларациите за конфликт на интереси (12 от 43 настоящи активни представители) все още са липсвали, както и че на членовете на управителния съвет е бил представен доклад за състоянието и е било обяснено, че всеки член, който не е спазил изискванията по отношение на декларацията за конфликт на интереси и автобиографията, се счита, че *de facto* се намира в ситуация на конфликт на интереси, което води до изключването му от процеса на вземане на решения на управителния съвет; призовава съвместното предприятие да докладва на органа по освобождаване от отговорност за евентуалното развитие по този въпрос;

26. отбелязва въз основа на доклада на Палатата, че Общата служба за одит на Комисията (ОСО) отговаря за *последващите* одити във връзка с плащанията по програма „Хоризонт 2020“, извършени от съвместното предприятие, и че въз основа на резултатите от *последващите* одити, налични към края на 2020 г., съвместното предприятие е отчело представителен процент грешки в размер на 2,9 % и процент остатъчни грешки в размер на 1,99 % за проектите по „Хоризонт 2020“ (уравнявания и окончателни плащания); отбелязва от предложението на Комисията за регламент за „Хоризонт 2020“, че крайната цел е остатъчният процент на грешки да бъде възможно най-близо до 2 % при приключването на програмите след отчитането на финансовото въздействие от всички одити, корекции и мерки за възстановявания;

27. отбелязва, че през 2020 г. съвместното предприятие е оценило своите научноизследователски и иновационни дейности чрез трета контролна процедура, при която са взети предвид резултатите и докладите, представени в контекста на годишния преглед на активните проекти, координирани от другите членове, като същевременно е гарантирало чрез този процес, че препоръката, направена по време на предишната контролна оценка, е правилно приложена;

28. отбелязва, че съвместното предприятие е продължило да изпълнява стратегията за борба с измамите на Shift2Rail за периода 2017—2020 г. – специално създадена стратегия за борба с измамите като допълнение към стратегията „Хоризонт 2020“ – и че в съответствие с това пет показателя се използват за докладване относно резултатите от дейностите по предотвратяване и разкриване на измами, както и че съответният план за действие за изпълнение на стратегията обхваща различните етапи от цикъла за борба с измамите (предотвратяване, разкриване, разследване и корективни мерки); отбелязва освен това, че през 2020 г. осведомеността за измами и рисковете от измами са били обхванати чрез анкетата до персонала, извършена след приемането съответно на преразгледана рамка за вътрешен контрол и на оценката на риска;

29. отбелязва, че като част от контрола на оперативните плащания Палатата е извършила одит на произволна извадка от плащания по „Хоризонт 2020“, извършени през 2020 г. на равнището на крайните бенефициери, за да потвърди процента грешки, определен от *последващия* одит, както и че подробните одити са разкрили в един случай системна грешка поради използването на погрешен метод за изчисление на декларирани разходи за персонал, а в друг случай е била установена системна слабост, която не е изразима като количествена стойност, във връзка с липсата на процедура на бенефициера за валидиране на часовете, декларирани като изработени по проекта; отбелязва отговора на съвместното предприятие, че по отношение на констатацията относно липсата на процедура на бенефициера за валидиране на декларираните часове е било установено в доклад от последващ одит, извършен от ОСО в края на 2020 г., че не са необходими финансови корекции и че в този доклад е била направено заключение, че като цяло системата на бенефициера за отчитане на часовете е надеждна, както и че бенефициерът е потвърдил, че ще бъдат внесени подобрения в системата за валидиране на отчитането на часовете; призовава съвместното предприятие да докладва на органа по освобождаване от отговорност за евентуалното развитие по този въпрос;

30. подчертава, че в годишния доклад на Палатата относно съвместните предприятия на ЕС за финансовата 2020 година Палатата е констатирала постоянни системни грешки в разходите за персонал, декларирани от бенефициерите, по-специално от страна на МСП и новите бенефициери; отбелязва, че такива грешки също са били редовно докладвани в рамките на *последващите* одити на ОСО и наетите от нея външни одитори; подчертава, че на страница 39 от посочения доклад Палатата заявява, че рационализирането на правилата на „Хоризонт 2020“ за деклариране на разходите за персонал и по-широкото използване на опростени варианти за разходите е предпоставка за бъдещите рамкови програми за изследвания, с цел стабилизирането на процента грешки под нивото на същественост; насърчава съвместното предприятие да укрепи своите системи за вътрешен контрол, като се има предвид, че МСП и новите бенефициенти са по-податливи на грешки.